

Andrea Camilleri La xarxa de protecció

Traducció de Pau Vidal

ANDREA CAMILLERI

La xarxa de protecció

Traducció de Pau Vidal

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *La rete di protezione*
© 2017 Sellerio editore via Enzo ed Elvira Sellerio 50 Palermo

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors.

Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, podeu sol·licitar permís al Centro Español de Derechos Reprográficos, a través del portal www.conlicencia.com o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47. Tots els drets reservats.

Primera edició: març del 2021

© de la traducció: Pau Vidal Gavilan, 2021

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Realització Planeta
DIPÒSIT LEGAL: B. 3.056-2021
ISBN: 978-84-297-7942-4

El despertador es va posar a sonar desaforadament.

En Montalbano, encara ullcluc, va estirar un braç cap a la tauleta i va provar d'apagar-lo a les palpentos, patint per si la Livia, que dormia al seu costat, es despertava.

Però els seus dits van ensopegar amb un got, que es va tombar i va caure a terra.

Deixà anar un mecàssum. I immediatament va sentir la Livia que feia una rialleta. Es va girar.

—Que t'he desper...?

—No, ja era desperta de feia estona.

—De debò? I què feies?

—Què vols que fes? Contemplar-te, mentre esperava que es fes de dia.

El seu clatell no devia ser un panorama gaire engrescador, tampoc, va pensar.

—Saps que últimament t'agafa per xiular, de vegades, quan dorms? —va dir la Livia.

Aquella revelació, ves a saber per què, el va irritar.

—I com vols que ho sàpiga, si estic dormint? A part que hauries de ser més concreta: què xiulo, cançonetes, òpera o què, exactament?

—Ei, no t'ofenguis, tu, ara! M'explico millor: de vegades emets com una mena de xiulet.

—Amb el nas?

—No ho sé.

—Doncs la pròxima vegada estigues atenta i després m'ho dius.

—Per què, que és gaire important?

—Home, ja ho crec. Una vegada vaig llegir no sé què d'un paio que feia un xiulet amb el nas i després va resultar que era un símptoma mortal.

—Sí, segur. Per cert, saps que he tingut un malson?

—I com anava?

—Jo estava asseguda llegint en una terrassa idèntica a la nostra però que donava al moll. En un moment donat sento tot de veus esverades i aixeco la vista. Veig un home que crida demanant auxili perquè un altre l'empaïta cridant que s'aturi. El que fuig duu una mena de mocador al cap, com un fulard, lligat per sota de la barbeta. El perseguidor porta una corretja a la cintura amb tot de ganivets molt grossos penjant. Arriba un moment que el fugitiu es troba atrapat contra el lateral d'una barca. Dubta un segon i el perseguidor aprofita per llançar-li un punyal, que li entra pel clatell i li surt per la gola, i deixa l'home clavat a la fusta de l'embarcació. Una cosa horrorosa. Aleshores el perseguidor acaba de llançar tots els altres coltells, que van dibuixant la silueta de l'home. Fins que, tot d'un plegat, es gira cap a mi i fa una passa endavant. Just al moment que, per sort, m'he despertat.

—Ja veig que ahir vespre ens vam passar amb els popets! —va ser el comentari d'en Montalbano.

—I tu, que has somiat? —demanà la Livia.

En aquell precís instant va sentir el despertador. Altre cop? Però si ja havia sonat feia cinc minuts!

Encara estabornit de son, obrí els ulls i immediatament va recordar que estava tot sol. La Livia era a casa seva, a Boccadasse. Ho havia somiat tot, somni de la Livia inclòs.

Es va llevar, va anar cap a la cuina, va posar al foc la palangana de cafè de cada dia i es va ficar sota la dutxa. Al cap de poca estona ja era a fora al porxo fumant per acompanyar la primera tassa de cafè. Es presentava un temps de primera. Cada cosa que veia semblava acabada de pintar, de tan nets i clars com eren els colors.

No tenia gens de ganes d'anar a Vigata, o més ben dit a allò que fins feia pocs dies era Vigata. Perquè en realitat la vila havia canviat completament d'aspecte; havia reculat en el temps per tornar a ser la Vigata dels anys cinquanta.

Reculada que l'enutjava d'allò més perquè tot li semblava fals, com si de cop tothom s'hagués disfressat de carnavales.

Tot plegat havia començat feia quatre o cinc mesos, quan Televigata havia convidat els espectadors a enviar-los pel·lícules antigues rodades amb súper-8, un sistema que havia estat molt de moda a mitjan segle passat, que segur que tenien per casa. Després en farien un reportatge o un programa especial, una mena de 'Guaita com érem' i de quin aspecte tenia al poble als anys cinquanta.

Per alguna raó, la crida havia tingut una acollida espectacular. Tal vegada perquè es va convertir en un joc, perquè la gent s'ho passaven de primera veient com el temps els havia transformat, a ells i als seus fills. Criatures que semblaven àngels acabats de caure del cel havien esdevingut ancians esdentegats i malaltissos, cap-pelats, i

noies que havien estat un goig de mirar ara eren velletes que s'havien de conformar fent puntes de coixí.

Més endavant es va saber que en realitat tot plegat obeïa a un objectiu molt concret: tot aquell material serviria de referència a un equip de televisió que havia de baixar al poble a enregistrar allò que en deien un serial.

I tal dit tal fet: passades poques setmanes, van aparèixer els tècnics de l'equip, meitat suec meitat italià.

Ara bé, la sorpresa va ser que entre els tècnics de la part sueca hi havia unes xicotarres d'allò més vistoses que feien les feines més estranyes: ajudant d'escenografia, tècnic de so, maquinista... Per aquest motiu, la gent de la vila es demanaven, estranyats, que si unes noies tan boniques feien aquells oficis, quina meravella no devien ser les actrius.

I efectivament, quan les actrius van arribar a Vigata ja no hi va haver qui anés a treballar.

La gent s'empescaven qualsevol pretext per deixar el que estaven fent i córrer a veure el rodatge. Fins al punt que es va haver de recórrer a la força pública per mantenir els badoes a distància. Força pública encapçalada, com era previsible, per en Mimí Augello, que dirigia el grup d'agents encarregats de protegir l'equip, en especial les actrius.

Resumint, a comissaria pràcticament només n'hi quedaven tres: en Fazio, en Catarella i ell. I encara gràcies que era temporada baixa de delictes i incidents.

El paisatge de Vigata s'havia transformat: fora antenes de televisió, fora contenidors del carrer i neons de les botigues, i de fet fora botigues i tot.

El comissari es va informar sobre l'argument de la sèrie: es tractava d'una història ambientada justament als anys cinquanta, quan una noia sueca que treballava de

nostramo en un vapor provinent de Kalmar havia caigut molt malalta durant la travessia i l'havien haguda d'ingressar a l'hospital de Montelusa.

Un cop guarida, baixava a Vigata per ser a prop del port i allà una família de pescadors l'acollien a casa mentre esperava que el seu vaixell tornés.

Per un seguit d'esdeveniments, el vapor trigava més del compte i mentrestant la noia s'enamorava d'un xicot del poble. Malgrat que s'anava fent a la vida local, al fons del seu cor no abandonava l'esperança que el vaixell la passés a recollir.

Esperança que no perdia ni tan sols ja casada i amb una criatura.

Finalment, un bon dia el vapor reapareix i la sueca decideix d'embarcar-s'hi d'amagat de la família. Fa un tracte amb un mariner perquè la porta fins al peu de la nau, però a l'últim segon s'hi repensa, gira cua, i es queda definitivament a Vigata.

En Montalbano va trobar que aquella trama era un plagi d'una novel·leta preciosa de Luigi Pirandello, *Lontano*, amb l'única diferència que en comptes de la xicota que feia de nostramo el protagonista era un mariner que es deia Lars.

Però no ho va dir a ningú.

Quan anava per la segona tassa, va sonar el telèfon. Va entrar a agafar-lo. L'Ingrid.

Com que ella també era sueca, l'havien contractada com a intèrpret oficial del rodatge.

—Bon dia, Salvo.

—Què hi ha?

Aquella contesta tan seca li va fer arrufar el nas, a la noia.

—Que no estàs de filis?

—La paraula exacta és fastiguejat.

—Em sap greu. Però no et descuidis que aquest vespre has de venir tant sí com no a la cerimònia d'agermanament amb Kalmar. A les vuit a la Casa de la Vila.

—Sí, gràcies, ja sé que no me'n puc escapar.

—Doncs fins després.

Pots comptar si es deixarien perdre l'ocasió d'aprofitar el carnaval per fer un agermanament!

Va sentir que obrien la porta del carrer.

—Adelina! Encara soc aquí!

—Ai, déu del cel! I doncs, mestre, que no esteu catòlic?
—va exclamar l'Adelina mentre hi acudia corrents.

—No, i ara, estic perfectament. Ni una decimeta de febre, per desgràcia. Escolta, tu saps si el vestit de mudar està planxat?

—Quin, aquell tan fosc que sembleu un ocellot?

—Sí, aquest.

—A punt de solfa.

—D'acord. Aquest vespre no cal que em preparis res que surto a menjar a fora.

Un cop a comissaria no va poder entrar perquè hi havia un camió plantat ben bé davant de la porta i en Catarella esgargamellant-se per fer-lo fora. Però el xofer suec, lluny de confirmar la famosa bona educació dels nòrdics, feia veure que no l'entenia.

En Montalbano també va fer com aquell qui res, va baixar del cotxe i se'n va anar xano-xano cap al Cafè Castiglione, que d'ençà que l'havien inaugurat, el 1890, no havia canviat ni gota, i es va cruspir un *cannolo* per endolcir una mica el dia. Quan va tornar, el camió ja no hi era.

—Cap novetat? —demanà, tot entrant, a en Catarella.

—Ai menstre, aquí és un no parar, de novetats. Fins fa un segon passat hi havia un camionot que volia canviar el rèntol on hi ha escritut Policia d'Estat-Seguretat Pública per un altre on hi hauria escritut Sala d'Avall.

En Montalbano no va dir res. Va seguir cap al seu despatx amb en Catarella enganxat al cul.

—Menstre, tinc una teoria teòrica sobre com és que ja no hi ha delictes ni actes deliquescents.

—I doncs?

—I doncs que segons jo de mi mateix els delinqüents no delinqüenten perquè estan ocupats seguint tot això del rondatge al poble. Si un camell incorrectible com en Totò Savatteri i tot, l'he vist guarnit i clenxinat que feia d'extra de conduïdor de carro!

Ves que el carro, pensà en Montalbano, no vagi estibat de droga fins al capdamunt, però no va voler desenganyar en Catarella.

Després de passar-se el matí al despatx sense fer res de bo, el comissari va decidir que ja s'havia fet hora de dinar.

La troupe, com era de témer, també havia envaït la trattoria de l'Enzo, i allò que feia enrabià més en Montalbano era el xivarri, l'enrenou i el merder que tant suecs com italians arribaven a fer mentre menjaven. Cosa que a ell li resultava insofrible, perquè el seu company de taula era el silenci.

Per això ja havien quedat entesos amb l'Enzo que li tingués la taula parada a la saleta contigua al menjador, on no hi cabia gaire gent, i li havia fet prometre que no hi deixaria entrar cap membre de la colla pessigolla, ni italià ni suec.

Per sort, el fastigueig no li havia fet perdre la gana, que va satisfer amb uns bons entrants, un plat d'espaguetis amb tonyina i un segon de rogers.

Afortunadament al port no hi havia ni rastre de càmeres. I així va poder fer tranquil·lament una bona passejada, en serenor i sobretot en silenci. S'assegué al seu escull de sempre per rumiar que si les coses continuaven d'aquella manera valia més que s'agafés uns quants dies d'assumptes propis i pugés a veure la Livia a Bocadasse.

La idea que aquell vespre li tocava fer vida social amb tot de gent desconeguda, i segurament conversar amb persones que no podia sofrir, el va fer posar tan nerviós que va prendre una decisió immediata.

Va tornar a comissaria i va avisar en Fazio.

—Escolta, jo me'n torno a Marinella, si m'haguéssiu de menester feu-me un truc.

I tan bon punt va arribar a casa va trobar que el que li venia més de gust era estirar-se una estoneta. I tal dit tal fet: una becaina de mitja horeta li aniria de primera.

La sorpresa va ser quan, en despertar-se, va resultar que eren les set tocadetes. D'un bot es va ficar al lavabo, es va canviar la camisa, va treure el vestit bo de l'armari, se'l va posar amb corbata i tot i es mirà al mirall.

L'Adelina tenia tota la raó del món: semblava ben bé un ocellot.

La Casa de la Vila era tota una lluminària. Davant de la façana hi havien disposat unes quantes torxes, i un parell de focus ben grossos il·luminaven l'edifici. Per damunt del balcó central la bandera sueca onejava al costat de la italiana. La cerimònia d'agermanament se celebraria al saló de plens. Mentrestant, els convidats feien temps a la gran

avantcambra, on ja havien muntat les taules amb tovalles blanques per al bufet que s'oferiria en acabar la cerimònia.

Quan en Montalbano arribà, amb una mica de retard, l'avantcambra ja era plena a vessar. Només de veure'l, l'Ingrid el va sortir a rebre i, tot agafant-lo de bracet, el va arrossegar fins a un homenàs de dos metres, una mena d'os de pelatge ros, si és que aquesta espècie existia, que va resultar ser el director del serial.

Tot seguit li va presentar dues de les tres protagonistes. I va excusar la presència de la tercera perquè una indisposició no li havia permès ser present a la cerimònia.

En Montalbano en va tenir prou amb un cop d'ull general per adonar-se que en Mimí Augello tampoc hi era. Cosa certament estranya. Ves que la indisposició de la sueca no se li hagués encomanat.

Al cap de poc algú va avisar que ja podien entrar al saló de plens i anar seient. Així, en Montalbano es va trobar a primera fila, entre el mossèn i el comandant de Capitania del Port. També hi havia el tinent dels carabinieri, però els organitzadors havien estat prou diplomàtics per col·locar-lo quatre seients més enllà.

La paret de darrere dels escons on seien l'alcalde i la junta estava decorada amb un gran tapís del segle dinou que representava Vigata i el port.

En un moment donat va començar a sonar una mena de vals desconegut. El batlle de Vigata, el senyor Pillitteri, va fer el gest d'aixecar-se i els presents el van imitar. Quan la cançoneta es va acabar tothom es disposava a seure, però aleshores va engegar l'himne italià i es van tornar a alçar. Un cop acabat sí que van poder seure, però els quatre suecs presents a la sala es van quedar drets.

—Com és que no seuen? —demanà en Pillitteri a l'Ingrid.

L'Ingrid va transmetre la pregunta a un dels quatre, i la resposta, sempre traduïda, fou:

—Diu que esperen l'himne suec.

—Però si és el que ha sonat primer! —exclamà en Pillitteri.

Era evident que la banda municipal vigatenca l'havia interpretat d'una manera tan seva que els visitants no l'havien reconegut.

Aclarit l'equívoc, en Pillitteri va fer seure al seu costat el seixantí alt, rossenc i ullerut que era el seu homònim de Kalmar. Els altres tres representants suecs ocupaven els seients laterals reservats als regidors.

El públic, per la seva banda, ocupava el lloc del públic.

En Pillitteri va cedir la paraula a l'escandinau, que, en la veu de l'Ingrid, no cal dir que es va esplaïar amb la història de la seva vila. Història que tothom se sabia de memòria perquè des de feia una setmana els dos canals locals de televisió no paraven de parlar d'aquella localitat que s'abocava al mar Bàltic. Tan aviat com en va sentir el nom, la ment d'en Montalbano va fugir per les seves. Hi devia haver rogers, al Bàltic? I de popets d'aquells com els que li preparava l'Enzo, que n'hi havia? I si n'hi havia, quin gust tenien? Segurament diferent dels seus, perquè ell s'havia fixat, per exemple, que el peix de l'Adriàtic era lleugerament diferent del del Tirrè, o sigui que podies comptar si no hi havia d'haver diferència de gust amb un peix tan nòrdic com el de Kalmar.

L'esclat dels aplaudiments el va retornar a la realitat.

Per sort per als assistents, el batlle de Vigata no va parlar gaire, i a sobre la seva intervenció encara va quedar

escurçada per un incident inesperat. Tot d'un plegat, el gran tapís penjat darrere seu es va descollar de la banda de dalt i va quedar plegat pel mig, de manera que la part superior del fresc que hi havia pintat a sota va quedar al descobert. La pintura representava Benito Mussolini muntant un cavall blanc amb el sabre desembeinat. El batlle va quedar mut, unes quantes persones esclafiren a riure, unes quantes més aplaudiren, encara unes altres xiularen i en Pillitteri es va afanyar a cloure el seu parlament i convidà tothom a passar al bufet que, específicà cofoi, consistia íntegrament en finguerfut.

Resulta que a la seva esposa, la senyora Ersilia Pillitteri, una dona moderna i d'idees avançades, se li havia acudit d'encarregar la pitança a uns restauradors de Palerm que es dedicaven a això del finguerfut. Que, traduït, volia dir un seguit de cosetes que es mengen amb els dits, cosa que explicava l'absència de culleres, forquilles i ganivets a les taules. Sí que hi havia, en canvi, gran quantitat de safatetes i gotets plens de substàncies de coloraines, de mal identificar, raó per la qual els vigatencs, estranyats, no gosaven acostar-s'hi gaire. Va ser la muller del batlle qui va donar exemple. Va arrebregar un gotet transparent que contenia, segons va explicar, espuma de bacallà condimentada amb un nabiú i una fulla de llorer, i, fent servir la fulla de cullereta, s'ho va començar a cruspí. Uns quants valents es llançaren a imitar-la. En Montalbano va engrapar una safateta i la va observar amb atenció. A simple vista contenia una mandonguilla amb una cosa blanca al costat que podia passar per puré. Poc convençut, va agafar la mandonguilla amb dos dits i la va queixalar. Però no era pas carn, com es pensava, sinó una mena de barreja malgirbada de bròquil cru i fesols massa cuits, al voltant d'un

cor de salmó, en clar homenatge a l'escandinavitat. El seu primer impuls va ser escopir-ho, però, com que hauria estat de mala educació, va fer l'esforç d'empassar-s'ho. Per esbandir-se una mica el mal gust de boca va clavar dos dits a la cosa blanquinosa, però encara fou pitjor perquè aquell pastitx va resultar ser una mena de formatge filat mig marcit, amb un regust dolcenc de coco.

Al moment de deixar la safateta a taula va descobrir que els tovallons de paper s'havien acabat. Renegant, es va treure el mocador de la butxaca, cosa que va fer que es taqués l'americana. Quan es va haver netejat, i considerant que ell el seu deure ja l'havia complert, va girar cua amb pas ferm cap a la porta, decidit a anar a sopar a ca l'Enzo.

—Senyor Montalbano!

Es va aturar, a temps de veure com un senyor gran, alt i elegant, se li acostava. Era l'Ernesto Sabatello, enginyer jubilat i antic tècnic de l'ajuntament.

—Que marxava?

—Sí.

—Si no li fa res, l'acompanyaré.

I mentre tiraven escales avall en Sabatello va engegar:

—Em vol creure que m'havia proposat d'anar-lo a veure al seu despatx, un dia d'aquests, per comentar-li una cosa? Però al final...

—Va canviar d'idea?

—No, i ara. Però em va semblar inoportú. Vaig trobar que empipar-lo per una cosa tan personal i, ben mirat, una mica absurda...

Van sortir de l'edifici.

—Per què no me'n fa cinc cèntims ara mateix? —li suggerí el comissari.

En Sabatello no s'ho va fer dir dues vegades.

—Li faig un resum molt ràpid, després si li interessa ja... Doncs resulta que jo, ho haig de confessar, també em vaig deixar engalipar per la crida aquesta de rescatar pel·lícules de súper-8 que tinguéssim a casa. Vaig recordar que a les golfes n'hi havia una caixa plena, totes rodades pel meu pare, que devia ser una mica obsessiu... Per sort també hi havia el projector, encara en bon estat. Resumint, que me les vaig mirar totes i les més bones les vaig enviar a Televigata. Però vet aquí que...

—Que?

—L'avisó que es tracta d'una rucada, una cosa que segurament no té gens d'importància. Però és que no m'ho sé explicar perquè em sembla, com li he dit, absurd, sense cap mena de lògica...

—D'acord, ja m'ha avisat. De què es tracta? —l'encoratjà en Montalbano, que començava a perdre la paciència.

—Entremig d'aquelles escenes de vida familiar, d'aniversaris, vacances i excursions, hi havia sis rotllos, com li diria, completament anòmals.

—Anòmals en quin sentit?

—Doncs que... és sempre la mateixa escena.

No li va semblar una cosa tan rara. I així ho va dir.

—De vegades hi ha gent que graven la mateixa escena des d'angles diferents per...

—No —el tallà en Sabatello—. La imatge és fixa, l'enquadrament sempre és el mateix. A més a més, i això és el més estrany, les sis pel·lícules es van rodar en un lapse de sis anys, una cada any, des del 58 fins al 63.

—Com ho sap això?

—Les bobines estan embolicades amb un paper on

consta la data, escrita de pròpia mà pel meu pare. Durant sis anys consecutius va fer aquells enregistraments exactament el mateix dia i a la mateixa hora, el 27 de març a un quart i deu d'onze.

—I què s'hi veu?

En Sabatello fill va respirar fondo.

—Un tros de paret. Sempre el mateix.

En Montalbano va quedar parat.

—Un tros de paret?!

—Tal com ho sent.

—Però què hi ha, a la paret?

—Res de res. Ni escrits, ni dibuixos, ni res.

—Però la imatge de la paret canvia, amb els anys?

—Home, alguna esquerdeteta de més al guix poder sí que hi ha, però no... si més no a simple vista. Potser per algú com vostè, més avesat a copsar els detalls...

Aleshores en Montalbano va comprendre on volia anar a parar l'altre.

—Si vol, faci'm arribar els rotllos i el projector.

Encaixaren de mans i en Montalbano va sortir disparat cap a ca l'Enzo, no fos cas que la tropa s'ho polissin tot.